

Fuseren is meer dan zeggen samen te werken!

Er is kennelijk iets aan het veranderen in de gedachten van een aantal georganiseerde bijenhouders in Nederland. De reeds jarenlange sluimerende gedachte aan één organisatie, voor mensen die zich bezig houden met vormen van bijenteelt en alles wat daarmee samenhangt, lijkt te groeien.

Tijdens gesprekken op bijeenkomsten van bijenhouders, in artikelen in ons vakblad 'Bijen' en in het werkgebied van de aan de bijenteelt gerelateerde organisaties, heeft men zich de vrijheid verworven om vanuit de van oorsprong gesloten imkerscultuur, dit onderwerp schoorvoetend bespreekbaar te maken.

340

— We mogen dan ook gerust vaststellen dat deze ontwikkeling een forse stap voorwaarts is en biedt de mogelijkheid om nu eindelijk eens na te gaan denken over de eventuele voordelen die een organisatorisch samenwerkingsverband kan bieden. Indien ik juist ben ingelicht, waren aanvankelijk een aantal voorzitters als vertegenwoordigers uit de verschillende bijenteeltorganisaties het in principe eens om mogelijkheden tot een fusie nader te onderzoeken. Indien mijn bron waarheidsgetrouw is, zijn een aantal van deze voorzitters binnen hun eigen vergaderkader terstond tot de orde geroepen en vermaand dat onderzoek naar een eventuele fusie absoluut niet tot één van de geaccepteerde vormen van samenwerking zou kunnen leiden. De vorming van een federatie zou mogelijk op termijn bespreekbaar zijn, maar daar voelde de initiatiefnemer en grootste bijenteeltorganisatie van Nederland, de VBBN, weer niets voor. Kortom er wordt wel over samenwerking gesproken, maar meer dan dat is voorlopig nog niet aan de orde en naar mijn inschatting zal dat onder de voorwaarden zoals die er tot nu toe liggen, ook niet komen. De vraag die zich dan onmiddellijk opdringt is, welke voorwaarden liggen er dan bij een eventuele fusie aan ten grondslag? Naast het feit dat dit een goede en juiste vraag is, is het antwoord ook helder en kort. Er is van deze besprekingen een rapportage opgesteld, maar niemand die zijn voorzitter heeft afgevaardigd naar deze besprekingen, die zouden moeten leiden tot fusie, heeft ooit enig rapport onder ogen gekregen. Het lijkt me duidelijk, het besturingsmodel dat moest leiden naar een nieuwe bijenteeltorganisatie was dezelfde die al jarenlang met zorg wordt gehanteerd en is gebaseerd op de wet 'wie niet weet wie niet deert'.

Wanneer ik bovenstaande mythologie in begrijpelijke taal van deze tijd moet omschrijven dan wil dat zeggen, dat een aantal goeroes in de bijenwereld dachten dat hun plan het beste was voor haar onderdanen. En dan krijg je in het jaar voor de eeuwwisseling gegarandeerd de kous op de kop, dan accepteren leden van verenigingen het absoluut niet, dat er voor hun, over hun heen, zonder overleg welke organisatievorm dan ook zou worden geïntroduceerd. Is het bij bestuurders van verenigingen dan nog niet bekend, dat topdown benaderingen in deze tijd een averechtse uitwerking hebben.

Met spijt moet ik vaststellen, dat een in aanvang positieve ontwikkeling, door onachtzaamheid om zeep is geholpen en de vraag blijft, is deze schade te herstellen? Deze teleurstelling is gelukkig te herstellen, maar dan moet er veel gebeuren in de hoofden van bestuurders van de bijenteeltorganisaties. Allereerst zal er een inventarisatie moeten plaatsvinden naar de behoefte aan samenwerking onder alle bijenteelt- en daaraan gelieerde organisaties in Nederland. Dat betekent dat vooraf niets vasstaat over de vorm, de aard en de randvoorwaarden waaronder een eventueel samenwerkingsverband tot stand kan komen. Indien uit de inventarisatie bij leden van bijenteeltorganisaties de behoefte aan een vorm van samenwerking zou blijken, dan is het zaak om een aantal alternatieven te onderzoeken en deze scenario's in rapportages vast te leggen als onderhandeling- en discussiestuk over de volle breedte van bijenhoudend Nederland. In toenemende mate heeft de Nederlandse imker behoefte aan specialisatie, we kennen o.a. de teeltgroepen, de paringstations, de Stichting Bedrijfsmatig Imkeren en de handelsgroepen. Betrek juist deze 'groeï'-groepen, die steeds meer service aan haar leden bieden, vanaf het eerste begin bij samenwerkingstudies; zij werken al vele jaren met imkers uit verschillende bijenteeltorganisaties en hebben reeds de nodige expertise opgedaan. Alhoewel ik heel erg goed begrijp, dat juist dit laatste erg moeilijk is, want dat betekent, dat de eigen identiteit, de eigen verworven macht, de eigen persoonlijke wenselijkheden voor een deel prijsgegeven moet worden.

Als de wens te komen tot één landelijke bijenteeltorganisatie een oprechte is, dan is dit offer absoluut noodzakelijk om de benodigde ruimte te creëren. Door het wegvallen van weerstanden kan een

transparante organisatie ontstaan waarin iedereen zich thuis voelt. Vanaf hier roep ik alle verantwoordelijke bestuurders van alle organisaties die ook maar iets met bijen te maken hebben op, om initiatieven zoals omschreven, te ondersteunen en te ontwikkelen.

Fuseren is meer dan zeggen dat je gaat samenwerken, is meer dan zeggen 'wij hebben het zo goed geregeld sluit je maar vlug aan'. Neen, fuseren op zich kan nooit het doel op zich zijn, onderzoeken wat de gewone imker verwacht van de door haar vertegenwoordigende organisatie in normen van kwaliteit en oprechtheid.

Een eerste aanzet zou kunnen zijn een landelijk enquête onder alle bijenhouders, waarin hun

gevraagd wordt een mening te geven over de verschillende ideeën die gepresenteerd zijn op het congres. Een derde stap is het inventariseren van de gegevens, het analyseren van de uitkomsten en een plan opstellen dat gedragen kan worden door de imker die betrokken is bij deze vorm van besluitvorming. Een imker kent als geen ander de betekenis van samenwerking, dagelijks ervaart hij bij het werken in zijn volken de perfecte, bijna onfeilbare samenwerking waardoor verstoringen van buiten tot aanvaardbare proporties worden teruggebracht. Opvallend dat wij kennelijk voor onze eigen organisatie hieruit weinig lering trekken.

Leen Kamerling, voorzitter Stichting Bedrijfsmatige Imkers

Bijenkasten op palen

Graag wil ik reageren op het artikel van de heer Speelziek in Bijen 8(9): 248 (1999). Hierin vroeg hij zich af waarom in Zuid-Afrika de bijenkasten op palen staan. Misschien wel om dezelfde reden als in Kenia, waar het op een vergelijkbare wijze gedaan wordt.

Afgelopen zomer zijn we met een aantal mensen op fotosafari geweest in Kenia. Wij zagen in sommige bomen horizontale boomstammen hangen met een lengte van ruim 1 meter. Dit bleken bijenkasten te zijn. Omdat ik en een reisgenoot imker zijn en daar dus het fijne van af wilden weten, zijn wij op zoek gegaan naar een Keniaanse imker. Midden in een woestijnachtige omgeving ontmoetten wij iemand die graag bereid was om hier wat over te vertellen.

De bijenkast bestaat uit twee helften van een uitgeholde boomstam waarvan de uiteinden zijn dichtgemaakt. Er zijn diverse gaatjes gemaakt die dienst doen als vlieggaatjes. Het onderste deel van de boomstam is de broedkamer en het bovenste deel de honingkamer. De bijen moeten zelf alles bouwen; er wordt geen gebruik gemaakt van ramen en kunstraat. Deze boomstam wordt boven in een boom gehangen om diefstal te voorkomen en omdat de honingdas er dan niet bij kan. De honingdas (*Mellivora capensis*) is een marterachtig beestje, ter grootte van een das. Deze vernielt op de grond staande bijenkasten om bij de honing te kunnen komen. Bovendien zijn de bijen agressief en als ze boven in de boom hangen heeft de bevolking er minder last van.

Wanneer wij 's morgensvroeg bij zonsopgang wakker werden, hoorden wij de bomen al volop zoemen van de bijen. De honing wordt hoofdzakelijk gemaakt van

de nectar van diverse acaciabomen.

Na de regentijd, twee maal per jaar, begint het bijenseizoen. De bijen doen er drie maanden over om de bovenste helft van de boomstam vol te maken met honing. Om de honing uit de boomstam te kunnen krijgen, klimmen er twee mannen 's nachts de boom in, zonder kleding (om te voorkomen dat de agressieve bijen in hun kleding kruipen). Eén heeft een fakkel en rook bij zich om zo wat minder last te hebben van deze zeer agressieve bijen. De boomstam wordt naar beneden gebracht, waarna ze met een groot mes tussen de twee helften hiervan door snijden. Zo worden de honingraten gescheiden van het broedgedeelte. Nadat de honingraten eruit gehaald zijn, wordt de bovenste lege helft weer op het broedgedeelte gelegd en wordt de boomstam teruggehangen in de boom.

De honingraten worden daarna geperst. Dit doet men met eigen textiel (kleding). Al draaiend persen ze de honing eruit. Deze wordt dan in flessen of potjes gedaan, waarna ze verkocht worden in een stalletje aan de weg. Op onze vraag wat er met de bijenwas gedaan wordt, reageerde onze Keniaan: 'Daar heb ik geen verstand van, dat gooien we weg'.

De honing wordt in oude drankflessen gestopt, omdat normale potjes nauwelijks beschikbaar zijn. De waarde van een flesje of potje honing ligt ongeveer tussen de 50 en 150 Keniaanse shilling (f 1,50 en f 3,-) per potje.

Cees Barneveld, Nunspeet en Burt v. Ramshorst Vaassen.

Naschrift van de redactie

In Bijen 8(10): 274 (1999) staat een prachtige foto van hangende bijenkasten in een boom.